

MIKKELINPÄIVÄN JUMALANPALVELUS- MATERIAALI 2013

Taustaa

Syyskuun 29. päivä omistettu on 400-luvulta lähtien enkeli Mikaelille. Mikkelinpäivää vietetäänkin joko tuona päivänä tai sitä seuraavana sunnuntaina.

Arkkienkeli Mikaelin tunnistaa kirkkotoiteessa hänen kädessään olevista vaakasta ja miekasta. Niillä Mikael punnitsee ihmisten hyvät ja pahat teot ja taistelee Kristuksen voiton lopulliseksi toteutumiseksi maailmassa.

Ajan kuluessa mikkelinpäivästä on muotoutunut kaikkien enkelien päivä. Koska päivän evankeliumissa Jeesus mainitsee painokkaasti, että juuri lasten enkelit saavat katsoa taivaallisen Isän kasvoja, ovat lapset nousseet enkelten rinnalle tämän päivän teemaksi. Seurakunnissa vietetäänkin usein mikkelinpäivänä perhemessua. Silloin meitä muistutetaan, että ylienkei Mikaelin katse seuraa vaakansa ja miekkansa kanssa, kuinka me aikuiset kykenemme tekemään arkisia valintojamme lasten hyvän kasvun näkökulmasta.

Mikkelinpäivä sijoittuu syyskauden alkuun, jolloin koulut ja kerhot ovat juuri saaneet toimintansa täyteen vauhtiin. Tämä on hyvä hetki koota eri-ikäiset seurakuntalaiset yhteen kiittämään elämästä ja turvautumaan Jumalan enkelten suojelukseen. Tällä kertaa ehdotamme, että messun suunnittelussa otettaisiin erityisesti huomioon vauvat perheineen, kummeineen ja isovanhempineen. Jeesuksen sanat puolustavat sitä, mikä on pienelle parasta; siis sitä, mitä vanhemmat ja seurakuntakin pohjimmitaan lapsille tahtovat.

Messun valmistelua – suunnittelun suunnittelua

Messun valmistelu on itsessään mahdollisuus eri-ikäisten hengelliseen ohjaukseen. Enkeliteeman voi ottaa ohjelmaan kerho- ja pyhäkoulutoiminnassa hyvissä ajoin ennen mikkelinpäivää. Messun liturgi saa hyvät eväät messun johtamiseen osallistumalla yhteiseen pohdintaan etukäteen seurakuntalaisten kanssa.

Viime syksynä Varhaiskasvatuksen teologia -koulutuksessa ideoitiin seuraavanlaisia toimintoja, joiden avulla eri ryhmät seurakunnassa voisivat osallistua messun suunnitteluun ja työstää enkeliteemaa aistien avulla.

Miltä enkeli/taivas maistuu ja tuoksuu?

*Kokkikerho voi valmistaa enkelipipareita kirkkokahveilla syötäväksi.

*Maistellaan erilaisia makuja ja pohditaan, onko enkeli vaahtokarkkia, porkkanaa, makkaraa vai päärynää.

*Järjestetään tuoksuttelutesti ja pohditaan, tuoksuuko enkeli kanelilta, pippurilta, etikalta vai mäntysuovalta.

Mietitään, miltä enkeli näyttää

*Tutkitaan erilaisia valoja ja mietitään, millainen on enkelin valo.

Miltä enkeli tuntuu?

*Kosketellaan käsin erilaisia materiaaleja: tuntuuko enkeli karkealta, kovalta, pehmeältä, sileältä? Entä miltä tuntuu rapsuttelu, silittely, hieronta, kutittelu?

Miten enkelit liikkuvat?

*Yksin vai ryhmissä? Juosten vai hiipien? Kinkaten vai loikaten?

Miltä enkeli kuulostaa?

*Jokainen voi pyrkiä tuottamaan mahdollisimman enkelimäisen äänen.

Aikuisia kiinnostanee enemmän jo abstraktimpi pohdinta, jonka taustalle tarvitaan tietoa Raamatusta. Nämä ryhmät voivat jakaa kirkkoväen kanssa ajatuksiaan enkelin viestistä meille ihmisille. Lapsetkin voivat tutun työntekijän kanssa pohtia, miksi enkeleitä on olemassa. Kirjoitustaitoiset lapset voivat koostaa itse esiin tulleista ajatuksista tekstin messussa luettavaksi.

Joku ryhmä voi valmistaa synnintunnustuksen ajatuksella, mihin tilanteisiin tarvitsemme enkeleitä. Lapset voivat leikata kartongista isot (koko A2 tai A1) kirjaimet (S, Y, N, T, I), joiden sisään he voivat piirtää asioita, joita tulee mieleen sanoista suuttumus, yksinäisyys, näkymättömyys, torjunta, itsekkyyt.

Saarnan voi rakentaa sen pohjalta, millaisia pohdintoja edellä kuvatuissa eri ryhmätyöskentelyissä syntyy. Saarnaaja voi pyytää eri-ikäisiä ihmisiä kertomaan ryhmissä syntyneistä oivalluksista. Kirkkoon tuleville voidaan jakaa lapsilta ja aikuisilta kerättyjä hyviä toivotuksia, enkelten viestejä.

Tuttu sävelmä kantaa syvää sanomaa

Kuva suojelusenkelistä ja kahdesta lapsesta kulkemasta hauraalla sillalla keskellä korpea saa suomalaisen mielen hyräilemään "Maan korvessa kulkevi lapsosen tie. Hänt' ihana enkeli kotihin vie — ". Mollivoittoinen laulu lohduttaa ja kantaa soinnussaan sukupolvien ketjun myönteistä, voimauttavaa puolta. Vaikeuksia elämässä on kaikilla, mutta Jumalan enkeliin turvaten ne uskalletaan kohdata.

Tämä tuttu sävy koskettaa myös uusia nuoria perheitä. Siksi Suojelusenkeli-teema kuuluu ehdottomasti myös niihin uusiin aineistoihin, joissa etsitään yhteistä kieltä nuorten perheiden ja kristillisen perinteen välille. Seurakuntien Lapsityön Keskus ry:n toiminnassa näitä ovat Pienelle parasta- ja Aika pyhä! -materiaalit. Tämä perhemessusuunnitelma voisikin hyvin olla jatkoa kummalle tahansa näistä aineistoista.

Kuva koskettaa

Monessa perheessä on jokin enkeli-kuva tai -esine, joka on laitettu nimenomaan lapsen puuhapaikan lähelle. Tällä kertaa perheitä voi pyytää ottamaan tämän enkelin mukaan kirkkoon. Lapsista voi olla mukava tuoda oma enkeli käymään kirkossa.

Enkelit voivat olla joko perheillä mukana koko messun ajan tai niitä varten voi varata pöydän tai seinän, johon kiinnitetään enkelikuoroksi. Niille perheille, jotka eivät enkeliä tuo mukanaan, voi antaa seurakunnalta lahjaksi oman enkelitaulun. Huomaattehan, että perheillä saattaa olla niin samanlaisia tauluja ja esineitä. Ne onkin sekaantumisen välttämiseksi merkittäviä.

Käytännön ohjeita

Perhemessussa liturgia lauletaan kaikuna, jotta lukutaidottomienkin on helppo osallistua. Jos messuun tehdään käsiohjelma, siinä on hyvä kannustaa perheitä olemaan kirkossa kuin kotonaan. Ei haittaa, jos lasten kanssa joutuu lähtemään liikkeelle penkistä. On myös hyvä kertoa selkeästi, että kaikenikäiset kastetut ovat tervetulleita ehtoolliselle ja että hyvin pienikin ihminen voi haluta ja saada ehtoollisen, vaikka palan äidin tai isän ehtoollislevästä.

Kirkon ovella voi olla tervehtimässä ja ohjelmia sekä Lasten virsi -kirjoja (LV) jakamassa joku perhe. Messussa tarvittavat sifonkihuvit tai hallaharson palat voidaan jakaa myös jo ovella.

MESSUN KAAVA

JOHDANTO

Alkuvirsi

Jumalan kämmenellä (LV 2012, 133 / VK 499)

Alkusiunaus ja vuorotervehdys

Johdantosanat

"Sait huivin, se on kuin enkelin siipi. Kuinka se liikkuu kun heilutat sitä? Se voisi olla myös suoja, jonka alle mennään piiloon. Ei ole pelottavaa olla piilossa enkelin takana."

Synnintunnustus

"Kun on näin turvallisessa paikassa, voi ottaa puheeksi vaikeat asiat, joita elämässä kuitenkin on. Täällä kirkossa otetaan puheeksi synty. Ihan pienet voivat olla turvassa enkelin siipien suojassa. Heillä on suurin ymmärrys jo itsessään siihen, ettei yksin pärjää ja että ihminen on pieni. Meitä isompia ajatellen nostamme esiin viisi kirjainta, jotka muistuttavat meitä elämää väärin varjostavista asioista. (Pyydä isoja kirjaimia kannattelevia avustajia astumaan vuorollaan esiin.) Asioista, joita on pyydettyä Jumalalta anteeksi voidakseen jatkaa elämää valoisasti eteenpäin."

"S-kirjain on suuttumisen kirjain. Suuttuminen ei ole väärin. On ihan oikein suuttua, jos sillä lailla puolustaa pienempiä ja heikompia ja sitä, mikä on oikein. Synti suuttuttaa Jumalan. Me hiljennymme nyt rukoukseen ja pyydämme anteeksi kaikkea sitä, millä olemme suuttaneet Jumalan, joka on rakkaus."

"Y-kirjain puhuu yksinäisyydestä. Jumala anna anteeksi, että yritän liikaa yksin ja vaadin toisiakin huolehtimaan vain omista asioistaan. Me pyydämme anteeksi sitä, että jätämme yksin apua ja ystävyyttä tarvitsevan. Auta minua jakamaan."

"N-kirjain puhuu näkymättömyydestä. Jumala, sinä katsot jokaista lasta yhtä suurella rakkaudella. Anna anteeksi se, miten jätän huomaamatta monet, jotka tarvitsivat hymyäni ja hyväksyntääni. Auta minua näkemään oikeat asiat."

"T-kirjain puhuu torjunnasta. Jumala anna anteeksi, etten ole uskaltanut muuttaa asenteitani. Auta minua uudistumaan ja katkaisemaan sukupolvesta toiseen jatkuvat pahuuden ketjut, jotta lapset saisivat vapaina rakentaa tulevaisuutta."

"I-kirjain puhuu itsekkyydestä. Sinä Jumala tiedät, että juuri tästä synnissä on kysymys. Anna anteeksi kolutun kulutus, joka ei huomioi tulevia sukupolvia. Armahda meitä!"

Synninpäästö

"Jumala, sinä tunnet meidät. Sinä vihaat vääryyttä, mutta rakastat silti meitä. Jeesuksena tulit maailmaan pelastamaan meidät. Sinä annat syntimme anteeksi. Tämän saat uskoa Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimessä. Me jäämme nyt luottavaisina enkeliesi huomaan. Aamen." Srk: Aamen.

Kyrie

Armahda-laulu (Katso nuotti. Laulaa enkelien kanssa – Lauluja lapsikuorolle -materiaali, LK). Sävel on Suojelusenkeli-laulun ensimmäinen säe.

Säkeet/rivit kaiutetaan. Huivit/harsot voidaan nostaa hitaasti kahdella kädellä kiinni pitäen ylös ja taas laskea alas laulun hitaahkon rytmin mukaan.

Kunnia

Kaikuna! Huiveja/harsoja heilutellaan iloisesti.

Kiitosvirsi Pyhälle Kolminaisuudelle

Ylistäkäämme Luojaamme (LV 2012, 69)

Lauletaan kaikuna. Esimerkkinä ensimmäinen säkeistö:

Ylistäkäämme Luojaamme taivaallista! – kaiku
Maailman kaikkeuden kerran hän loi – kaiku
Siksipä laulumme kiitosta soi – kaiku
Oujee – kaiku

Päivän rukous

"Yhdessä rukoilemiseen johdattaa Liina-laulu. Voimme hyräillä ja leikkiä tätä laulua pariin kertaan."

Liinalaulu (Jos sull' lysti on, LK). Laulun sanat: *Kierrän kuljen näin, miss on ystävain? Liinan hälle levitän ja poskeansa silitän. Sä oot mun ystävain.*

Mahdollisuuksien mukaan tähän voi liittää myös liikumista.

"Tämän päivän väri on valkoinen – voitte yhdessä pitää huivista/harsosta kiinni ja rukoilla: Jeesus sinä olet tullut maailmaan meidän valoksemme. / Me katsomme kynttilää ja muistamme sinut. / Olet antanut meille enkelit ja lapset valon lähettiläinä. / Pitäkööt enkelisi meistä huolta, että me pitäisimme huolta lapsista. Aamen."

Srk: Aamen

Päivän virsi

Suojelusenkeli (LV 2012, 44)

Evankeliumi

Matt. 18: 1–6 (7–9), 10

"Opetuslapset tulivat Jeesuksen luo ja kysyivät: 'Kuka on suurin taivasten valtakunnassa?'"

Silloin Jeesus kutsui luokseen lapsen, asetti hänet heidän keskelleen ja sanoi: 'Totisesti: ellette käänny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan. Se, joka nöyrtyy tämän lapsen kaltaiseksi, on suurin taivasten valtakunnassa. Ja joka minun nimessäni ottaa luokseen yhdenkin tällaisen lapsen, se ottaa luokseen minut. Mutta jos joku johdattaa lankeemukseen yhdenkin näistä vähäisistä, jotka uskovat minuun, hänelle olisi parempi, että hänen kaulaansa pantaisiin myllynkivi ja hänet upotettaisiin meren syvyyteen.'

'Katsokaa, ettette halveksi yhtäkään näistä vähäisistä. Sillä minä sanon teille: heidän enkelinsä saavat taivaissa joka hetki katsella minun taivaallisen Isäni kasvoja.'

Saarna

Saarna voidaan koostaa ryhmissä etukäteen esiin tulleista ajatuksista ja ideoista. Tässä yksi idea, jossa rekvisiitana on suojelusenkelitaulu ja seurakuntalaisille jaetut hallaharsot. Tavoitteena on, että lyhyet sanat kuljettaisivat perheet, eri-ikäiset ihmiset oman elämän myrskyjen keskeltä Jumalan valohoittoon.

"Katso, tämä taulu on monelle tuttu. Kuvassa lapset kulkevat hyvin huteralla sillalla. Sää tuntuu olevan huono, jyrisee ja salamoii. Enkeli on valtava, mutta lapset eivät häntä huomaa. He voivat aavistaa hänen läheisyytensä."

"Me kuljemme nyt pienen matkan, jossa vaarojen, pimeän ja ukkosen määrä on juuri niiden huolten kokoinen, joiden kanssa sinä tänne kirkkoon tulit. Niiden varjojen, huolten rinnalle teemme näkyväksi enkelin, joka ehkä muuten jää huomaamatta."

"Taulun lapset ehkä huomasivat enkelin valosta. Katsokaa kaikkea, mistä valoa tulee täällä kirkossa (lamput, ikkunat, silmät, hymyt). Kuunnelkaa, onko tässä musiikissa valoa?" (Valoisaa musiikkia esim. Valoa varpaissa LV 2012, 106.)

"Jeesus sanoi, että lapset ovat tärkeitä. Juuri lasten enkelit saavat katsoa suoraan Taivaan Isän kasvoja ja tuoda lasten viestit Jumalalle. Meillä aikuisilla on samanlainen tehtävä kuin enkeleillä. Meidän on oltava tarkkoja ja katsottava, mitä lapselle kuuluu. Huolehtikaa, että jokaisella lapsella täällä kirkossa on nyt joku aikuinen, joka katsoo ystävällisesti erityisesti häntä. Voi olla ennestään vieraskin, mutta myös oma aikuinen voi katsoa kaikkia mukana olevia lapsia. Voi mennä vaikka syliin. Lapset, katsokaa, näkykö aikuisen silmissä valoa? Aikuinen voi piirtää ristinmerkin otsaan siunaukseksi."

Voidaan laulaa Katso, katso! (Kirkkomuskari, LK).

"Eräs Kaisa-äiti rukoili näin. Ehkä muutkin äidit ja isät haluavat liittyä rukoukseen:

Rakas Pieni, tuskin muistan aikaa, kun sinua ei ollut. Aamulla olet mielessäni ensimmäiseksi ja illalla viimeiseksi. Välillä jo haaveilen, että voisin edes hetken olla ajattelematta, mistä nyt kipristää. Silti maailmassa ei ole mitään, mihin sinut vaihtaisin.

Haluaisin suojella sinut kaikelta pahalta. Haluaisin, että saisit joka aamu aukaista silmäsi onnelliseen päivään ja sulkea ne illalla turvallisesti.

Toivon sinulle parasta. Ripustin sänkysi viereen suo-
jelusenkelin kuvan.

Maailma on kaunis. Ei pelätä turhaan. Pahan päivän
varalle pyydetään varjelusta.” (Kaisa Raittila, Pienelle pa-
rasta -materiaali, LK)

”Me jokainen olemme Jumalalle lapsia. Silitä harsol-
la sitä kohtaan itsessä, jonka toivot Jumalan erityisesti
huomaavan. Voitte silitellä toisianne ja sanoa ’Toivon si-
nulle valoa tähän.’”

”Toivon sinulle valoisaa rakkautta kaikiksi päiviksesi.
Toivon sinulle rohkeutta siihen, mitä eteen tulee. En ole
ihmeellinen rukoilija, mutta kun olet hädässä tai huo-
lissasi, haluan sinun muistavan, että kannattaa yrittää
vielä, parempi aika on jo ovella.” (Kaisa Raittila, Pienen
iltahetki)

Pieni enkeli -laulu (Katso nuotti. Pienelle parasta -mate-
riaali)

Heijaillaan ja pajailaan sylissä ja vieressä istuvaa lau-
lun aikana.

”Pyydän sinua juttelemaan hetken lähellä olevan
kanssa siitä, mitkä asiat elämässäsi tuntuvat enkelin kos-
ketukselta.”

Uskontunnustus

”Nousemme tunnustamaan yhteisen uskomme siihen,
että tarvitsemamme valo on lähtöisin Jumalalta.”

Esirukous

Rukous muotoillaan ensisijaisesti ryhmissä käytyjen kes-
kustelujen pohjalta. Rukoukset voivat olla hallaharson
kulmiin tehtävät neljä solmua:

1. Kiitos perheestä ja suvusta, johon olen syntynyt.
Kiitos isovanhemmista ja isoisovanhemmista, kaikista,
jotka elivät ennen meitä ja välittivät elämän lahjan meille.
Auta meitä vahvistamaan arjessa niitä tapoja, jotka
tekevät elämästä onnellista ja vahvaa. Anna rohkeutta ja
voimaa luopua tavoista, jotka pelottavat pieniä ja ahdis-
tavat aikuisia.

2. Kiitos kirkosta, Jumalan perheestä, johon kasteen
kautta olen saanut tai saan tulevaisuudessa liittyä. Me
kaikki olemme täällä Jumalan lapsia. Opetä meitä aikui-
sia ottamaan luottamuksessa mallia lapsista ja turvau-
tumaan toisiimme ja sinuun. Anna meille viisautta olla
äiteinä ja isinä toisillemme. Siunaa kaikkia kirkossa työtä
tekeviä. Anna lasten äänen kuulua kirkossa ja tuoda sin-
ne valoa.

3. Jumala, sinä loit maailman, joka on täynnä lapsil-
le rakkaita eläimiä, leikkipaikkoja ja villiä luontoa. Autä
meitä yhdessä hoitamaan ympäristöämme ja tekemään
viisaita päätöksiä.

4. Jumala, me tunnemme sinua vähän, mutta kai-
paamme sinun huolenpitoasi. Kiitos Jeesuksesta ja
kaikesta siitä, mitä hän kertoi meille sinusta. Kiitos en-
keleistä ja siitä, että he tuovat viestimme sinulle. Me
luotamme sinun valoosi, siihen, että näytät enkeleinesi
meille ja lapsillemme tietä.

Uhrivirsi

Suuri on maailma (LV 2012, 86)

Tässä kohtaa voi olla hyvä lähteä liikkeelle. Kolehti
voidaan tuoda kirkon edessä oleviin koreihin. Samalla
saa liikusella ja pyörähdellä laulun mukana!

Mikkelinpäivän kolehti kerätään Seurakuntien Lapsi-
työn Keskukselle. Jumalanpalveluksessa kolehti voidaan
ilmoittaa esimerkiksi seuraavasti:

Mikkelinpäivän kolehti kerätään Seurakuntien Lapsi-
työn Keskukselle. Järjestö ja sen edeltäjä Suomen
Pyhäkouluyhdistys saavuttavat tänä vuonna 125 vuo-
den iän. Tänä aikana maailma on muuttunut, mutta
jokaisen lapsen kasvun ja hengellisyys tukeminen
on edelleen yhtä tärkeää. Yhdessä seurakuntien kans-
sa edistämme lasten ja perheiden hyvää elämää. Kii-
tos lahjastanne.

Ehtoollismusiikki

Yhdessä mennään ehtoolliselle (LV 2012, 81); *Lasten eh-
toollislaulu* (LV 2012, 78 / VK 743); *Ehtoollislaulu* (LV 2012,
80)

Ylistysvirsi

En tahdo olla paikallaan (LV 2012, 109)

Sylissä hyppytelyä, pomppimista! Laulu voidaan myös
tehdä niin, että A-osa lauletaan hitaasti ja paikallaan is-
tuen ja B-osassa, joka alkaa aina sanalla ”hyppelen”, ale-
taan liikkua ja pomppia.

Siunaus

Päätösmusiikki

Variaatio Maan korpeen (Laulaa enkelien kanssa – Laulu-
ja lapsikuorolle -materiaalista, LK)

Maan korvessa -melodia duurissa!

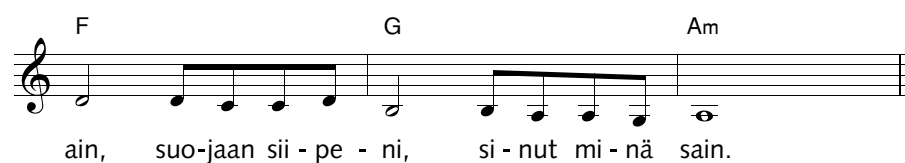
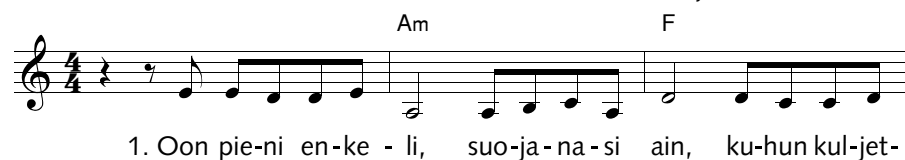
Armahda-laulu

Säv. Mari Torri-Tuominen
San. Kirkkokäsikirja

Pieni enkeli

Säv. ja san. Sari Kaasinen

2. Oon pieni enkeli, mukanasi ain,
kun kuljet polkujais, pelkäämättä lain.
Oon pieni enkeli, ystäväsi ain,
suojaan siipeni, sinut minä sain.
Enkeli harsomekkoinen...

3. Oon pieni enkeli, luonasi ain,
vaikket mua nää, mä vierellesi jään.
Oon pieni enkeli, ystäväsi ain, siis
tyynyyn paina pää ja siipein suojaan jää.
Enkeli harsomekkoinen...